

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/teksty/93170,Orlik-zrobiony-w-amnestie.html>

ARTYKUŁ

„Orlik” - zrobiony w amnestię

OKRES HISTORYCZNY

(1945-1948) Pierwsze lata Polski Ludowej (1948-1956) Stalinizm w Polsce

Autor: ELŻBIETA STRZESZEWSKA 12.07.2022

Żołnierz Narodowych Sił Zbrojnych i Narodowego Zjednoczenia Wojskowego. Uczestniczył w wielu akcjach antykomunistycznego podziemia na północnym Mazowszu, m.in. w uwolnieniu żołnierzy AK i NSZ z aresztu UB w Krasnosielcu. Po skazaniu na śmierć przez Wojskowy Sąd Rejonowy w Warszawie, został zamordowany w komunistycznym więzieniu przy Rakowieckiej. Jego ukryte na „Łączce” szczątki, po 61 latach, odnalazł dopiero IPN.

Bolesław Częścik urodził się 1 czerwca 1924 r. w Woli-Józefowie (w aktach figuruje również jako Wola Szlachecka) k. Krasnosielca, w powiecie Maków Mazowiecki, jako jedno z dzieci Józefa i Feliksy z Tomaszewskich. Uczęszczał do szkoły powszechnej w Woli-Józefowie, a następnie w pobliskim Gąsewie. Później pracował w gospodarstwie rolnym swoich rodziców.

W 1944 r. wstąpił do Narodowych Sił Zbrojnych (NSZ) i przyjął pseudonim „Orlik”. Uczestniczył w wielu akcjach na terenie powiatów: ciechanowskiego, makowskiego, ostrołęckiego i pułtuskiego, w tym m.in. w zbrojnej akcji, w trakcie której w nocy z 1 na 2 maja 1945 r. żołnierze NSZ pod dowództwem Romana Dziemieszkiewicza „Adama”, „Pogodę” uwolnili 42 żołnierzy AK i NSZ, przetrzymywanych w areszcie Powiatowego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego w Krasnosielcu.

Służył w oddziale PAS XVI Okręgu NZW dowodzonym przez Józefa Kozłowskiego „Lasa”, do którego zadań należało wykonywanie wyroków śmierci na funkcjonariuszach UB, MO, członkach partii oraz „obywatelach lojalnie ustosunkowanych do rzeczywistości”.

W 1946 r. działał w oddziale Narodowego Zjednoczenia Wojskowego (NZW) pod dowództwem Mariana Kraśniewskiego „Burzy”, a następnie w oddziale Pogotowia Akcji Specjalnej XVI Okręgu NZW dowodzonym przez Józefa Kozłowskiego „Lasa”, do którego zadań należało, jak sam zeznał w 1950 r., wykonywanie wyroków śmierci na funkcjonariuszach UB, MO, członkach partii oraz „obywatelach lojalnie ustosunkowanych do obecnej rzeczywistości”.

W 1947 r. ujawnił się przed komisją amnestijną w Urzędzie Bezpieczeństwa Publicznego dla m.st. Warszawy. W listopadzie 1948 r. zamieszkał w m. Drewnica (powiat Gdańsk), gdzie pracował jako rybak na kutrze wiślanym.

Bolesław Częścik został aresztowany przez funkcjonariuszy bezpieki w Drewnicy 13 września 1950 r. W trakcie toczącego się przeciwko niemu śledztwa przebywał początkowo w więzieniu w Pułtusku, a następnie w więzieniu karno-śledczym Warszawa III, zwanym „Toledo”, na warszawskiej Pradze.

Odpis oświadczenia złożonego przez Bolesława Częścika 22 kwietnia 1947 r. w trakcie ujawnienia się w Urzędzie Bezpieczeństwa Publicznego na m. st. Warszawę. Z zasobu IPN

Charakterystyka Bolesława Częścika, sporządzona przez por. Teodora Wasilewskiego oraz st. sierż. Tadeusza Marciniaka, funkcjonariuszy PUBP w Makowie Mazowieckim. Z zasobu IPN

Fragment odpisu wyroku wydanego przez Wojskowy Sąd Rejonowy w Warszawie na sesji wyjazdowej w Pułtusku w sprawie Bolesława Częścika, Jana Grono i Stanisława Świercza. Pułtusk, 7 kwietnia 1951 r. Z zasobu IPN

7 kwietnia 1951 r. stanął przed Wojskowym Sądem Rejonowym w Warszawie na sesji wyjazdowej w Pułtusku, przed składem sędziowskim pod przewodnictwem por. Edwarda Hollera, oskarżony m.in. o to, że:

„(...) od kwietnia 1945 r. do 22.IV.1947 r. na terenie pow. Maków Maz. brał udział w nieleg. zw. Narodowe Zjednoczenie Wojskowe mającym na celu obalenie przemocą obecnego demokratycznego ustroju państwa polskiego występując w nim pod pseudonimem »Orlik« (...)”

oraz że

„(...) w nocy z dnia 1 na 2 maja 1945 r. będąc uzbrojony w broń palną i działając wspólnie z innymi czł. nieleg. org. NZW dopuścił się gwałtownego zamachu na PUBP w Krasnosielcu pow. Maków Maz., w wyniku którego zabitych zostało trzech funkcj. UB (...)”.

Przechowywany w zasobie Archiwum IPN w Warszawie akt oskarżenia przeciwko Bolesławowi Częścikowi zawiera 32 zarzuty, za które wymierzono mu łączną karę śmierci wraz z utratą praw publicznych i obywatelskich praw honorowych na zawsze oraz przepadek mienia na rzecz Skarbu Państwa. Wyrok zatwierdzono postanowieniem Najwyższego Sądu Wojskowego z 15 maja 1951 r. Prezydent RP Bolesław Bierut decyzją z 3 lipca 1951 r. nie skorzystał z prawa łaski.

Wyrok śmierci na Bolesławie Częściku
zatwierdzono postanowieniem Najwyższego
Sądu Wojskowego z 15 maja 1951 r.
Prezydent RP Bolesław Bierut decyzją z 3 lipca
1951 r. nie skorzystał z prawa łaski.

Sądzeni wraz z Bolesławem Częścikiem za działalność w NSZ-NZW Jan Grono i Stanisław Świercz również

zostali skazani na karę śmierci, zamienioną później na karę dożywotniego więzienia.

Wyrok na Bolesławie Częściku został wykonany 10 lipca 1951 r. przez osławionego kata komunistycznego więzienia mokotowskiego – Aleksandra Dreja, w obecności ppor. Bogusława Knoblocha, podprokuratora Wojskowej Prokuratury Rejonowej w Warszawie, i Alojzego Grabickiego, naczelnika więzienia Warszawa I – Mokotów.

Ciało „Orlika”, pochowane potajemnie w kwaterze „Ł” na Cmentarzu Wojskowym na Powązkach, zostało odnalezione w 2012 r. dzięki pracom poszukiwawczym prowadzonym przez Instytut Pamięci Narodowej. Obecnie Jego szczątki spoczywają w Panteonie – Mauzoleum Wyklętych-Niezlomnych.

Bolesław Częścik,
prawdopodobnie ok. 1947 r. Fot.
z zasobu IPN

Pismo ppor. Bogusława
Knoblocha, podprokuratora
Wojskowej Prokuratury
Rejonowej w Warszawie, do
naczelnika więzienia Warszawa I -
Mokotów, zawierające informację
o wykonaniu wyroku śmierci na
Bolesławie Częściku oraz
połączenie pochowania zwłok.
Warszawa, 10 lipca 1951 r. Z
zasobu IPN

Protokół wykonania kary śmierci
na Bolesławie Częściku.
Warszawa, 10 lipca 1951 r. Z
zasobu IPN

Więcej interesujących materiałów na profilu Archiwum IPN

COFNIJ SIĘ